

ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН
ДАРГЫН ТУШААЛ

2026 оны 10 сарын 13 өдөр

Дугаар А/323

Улаанбаатар хот

Заавар батлах тухай

Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.1.13, 30 дугаар зүйлийн 30.1.4 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. "Араатан амьтантай холбоотой дуудлага, мэдээллийн үед Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчийн ажиллах заавар"-ыг хавсралтаар баталсугай.

2. Энэхүү зааврыг хэрэгжүүлж ажиллахыг төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын дарга, захирагч нарт үүрэг болгосугай.

Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Ажиллагааны удирдлагын газар (хурандаа А.Дашням)-т даалгасугай.

ДАРГА,
ХОШУУЧ ГЕНЕРАЛ

Г.АРИУНБУЯН

1426013354

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын
2026 оны 10 дугаар сарын 13 ны өдрийн
11... дугаар тушаалын хавсралт

АРААТАН АМЬТАНТАЙ ХОЛБООТОЙ ДУУДЛАГА, МЭДЭЭЛЛИЙН ҮЕД ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН АЛБА ХААГЧИЙН АЖИЛЛАХ ЗААВАР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Энэхүү зааврын зорилго нь араатан амьтан хүн амын суурьшлын бүс, малчны хот, хүний үйл ажиллагаа явуулдаг орчинд нэвтэрсэн, хүн, мал, эд хөрөнгөд халдсан тухай дуудлагаар Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагч үүрэг гүйцэтгэх үед өөрийн болон бусдын амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгийг хамгаалах, эрсдэлийг бууруулах, эрэн хайх, аврах, байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг шуурхай зохион байгуулахад оршино.

1.2. Араатан амьтантай холбоотой дуудлага, мэдээллийн дагуу үүрэг гүйцэтгэхдээ хүний амь нас, эрүүл мэндийг нэн тэргүүнд хамгаалах, алба хаагчийн болон бусдын аюулгүй байдлыг хангах, иргэдийг аюултай бүсэд нэвтрэхээс урьдчилан сэргийлэх, болзошгүй эрсдэлийг бууруулах зарчмыг баримтална.

1.3. Араатан амьтныг барих, шилжүүлэх, үргээх болон шаардлагатай тохиолдолд устгал хийх ажиллагааг холбогдох хууль тогтоомж, эрх бүхий байгууллагын шийдвэр, мэргэжлийн байгууллагын зааварчилгааны дагуу холбогдох байгууллагад дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллах бөгөөд бие даан үүрэг гүйцэтгэхгүй.

Хоёр. Нэр томъёоны тодорхойлолт

2.1. “Амьтан” гэж Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 3.2-т заасныг;

2.2. “Эрэн хайх, аврах ажиллагаа” гэж Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 4.1.10-т заасныг;

2.3. “Аюул” гэж Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 4.1.5-д заасныг;

2.4. “Араатан амьтан” гэж махан тэжээлээр хооллодог, араа шүд бүхий махчин амьтныг;

2.5. “Араатан амьтантай холбоотой дуудлага” гэж араатан амьтан харагдсан, мөр илэрсэн, хүн, мал, эд хөрөнгөд аюул учруулсан, дайралтад хүн өртөж сураггүй болсон байж болзошгүй тухай мэдээллийг тус тус ойлгоно.

Гурав. Чиг үүрэг

3.1. Араатан амьтны хор хөнөөлөөс урьдчилан сэргийлэх, иргэд олон нийтэд анхааруулга, зөвлөмж, сэрэмжлүүлэг мэдээллийг тухай бүр өгөх;

3.2. Иргэдийн амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, хүрээлэн буй орчинд бодит аюул учруулж болзошгүй болон учруулж байгаа араатан амьтныг үргээх, зөөвөрлөх, устгах арга хэмжээг холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудын оролцоотойгоор зохион байгуулахаар байгуулагдсан хамтарсан ажлын хэсэгт орж дэмжлэг үзүүлэн оролцох.

Дөрөв. Дуудлага, мэдээлэл хүлээн авах, цуглуулах

4.1. Дуудлага, мэдээллийг хүлээн авахдаа дараах мэдээллийг тодруулж бүртгэнэ. Үүнд:

4.1.1. дуудлага өгсөн хүний нэр, холбоо барих утасны дугаар;

- 4.1.2. араатан амьтан үзэгдсэн огноо, цаг;
- 4.1.3. араатан амьтан ажиглагдсан аймаг, сум, баг, газрын нэр болон байршлын солбицол;
- 4.1.4. араатан амьтны тоо, ойролцоо хэмжээ, зулзагатай эсэх, зан авирын ажиглагдсан шинж;
- 4.1.5. хүн, мал, амьтан руу дайрсан эсэх, гэмтсэн, өртсөн хүн, мал, амьтан, эд хөрөнгө байгаа эсэх, дайралтад хүн өртөж сураггүй болсон эсэх;
- 4.1.6. тухайн орчинд хүн амын суурьшлын бүс болон малчны эсхүл хот айлд хэр ойр байгаа эсэх;
- 4.1.7. боломжтой бол гэрэл зураг, дүрс бичлэг болон бусад мэдээлэл.
- 4.2. Араатан амьтны дайралтад хүн, мал, амьтан өртсөн, гэмтсэн, эд хөрөнгөд хохирол учирсан, сураггүй болсон зэрэг нөхцөл байдлаас шалтгаалан хүн амд шууд аюул учирсан мэдээллийг удирдлагад шуурхай дамжуулж, холбогдох байгууллагуудад мэдэгдэнэ.

Тав. Ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалт, хамтын ажиллагаа

- 5.1. Араатан амьтаны дуудлага мэдээллээр ажиллахдаа дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:
 - 5.1.1. холбогдох мэргэжлийн байгууллагатай хамтран нөхцөл байдлын үнэлгээ хийлгэх;
 - 5.1.2. эрэн хайх, аюултай бүсийг хамтран тогтоох;
 - 5.1.3. хүн хүч, техник, багаж хэрэгслийн хуваарилалт хийх;
 - 5.1.4. араатан амьтны дайралтад өртөж гэмтсэн иргэнд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх;
 - 5.1.5. мэргэжлийн байгууллагын санал, дүгнэлтийг үндэслэн эрэн хайх, аврах ажиллагааны талаарх мэдээллийг удирдлагад танилцуулж холбогдох шийдвэр гаргах;
 - 5.1.6. мэдээллийн нэгдсэн бүртгэл хөтөлж, тайлагнаж, ярилцлага зохион байгуулах.
 - 5.1.7. мэргэжлийн байгууллагаас хөдөлмөр, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа авах;
- 5.2. Шаардлагатай нөхцөлд дараах иргэн, хуулийн этгээдтэй хамтран дэмжлэг үзүүлж ажиллана. Үүнд:
 - 5.2.1. байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага болон түүний харьяа нэгж;
 - 5.2.2. төрийн цэргийн болон хууль сахиулах байгууллага;
 - 5.2.3. эрүүл мэндийн байгууллага;
 - 5.2.3. мал эмнэлгийн байгууллага;
 - 5.2.4. нутгийн захиргааны байгууллага;
 - 5.2.5. шаардлагатай тохиолдолд бусад иргэн, хуулийн этгээд.
- 5.3. Араатан амьтныг үргээх, барих, шилжүүлэх, устгах зэрэг арга хэмжээг холбогдох эрх бүхий байгууллагын шийдвэр, хуульд нийцсэн эрх хэмжээний хүрээнд хамтран зохион байгуулна.

Зургаа. Эрэн хайх, аврах ажиллагаа зохион байгуулах

6.1. Араатан амьтны дайралтад өртсөн, өртөж болзошгүй үед хүн сураггүй болсон тохиолдолд хүний амь насанд аюул учирсан байж болзошгүй гэж үзэн эрэн хайх ажиллагааг зохион байгуулахдаа өөрсдийн аюулгүй байдлыг хангах үүднээс салбар яам болон холбогдох этгээдээс олгосон тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн анчидтай хамтран үүрэг гүйцэтгэнэ.

6.2. Эрэн хайх, аврах ажиллагааг Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2025 оны А/500 дугаар тушаалаар батлагдсан “Эрэн хайх, аврах ажиллагааг зохион байгуулах нийтлэг журам”-ын дагуу зохион байгуулна.

6.3. Эрэн хайх ажиллагаа эхлэхийн өмнө тухайн газрын байгаль, газар зүй, цаг агаар, үзэгдэх орчин, араатан амьтантай таарах эрсдэл, хүний аюулгүй байдалд нөлөөлөх нөхцөлийг үнэлэх;

6.4. Араатан амьтныг барих, шилжүүлэх, тусгай хэрэгслээр үргээх ажиллагааг зөвхөн мэргэжлийн, эрх бүхий байгууллагын заавраар хамтран гүйцэтгүүлнэ.

6.5. Араатан амьтны дайралтаас сэргийлэх зорилгоор өөрийгөө болон бусдыг хамгаалах тусгай хэрэгсэл (дуу чимээ үүсгэгч, гар чийдэн, ил гал гаргах төхөөрөмж, цацлага зэрэг)-ийг мэргэжлийн байгууллагаас шаардах;

6.6. Араатан амьтны мөр, ялгадас болон бусад шинж тэмдгийг үзэхдээ тухайн амьтан ойр орчимд байгаа эсэхийг тооцож, эрэн хайх ажиллагааг хамтран зохион байгуулах;

6.7. Араатан амьтны байршлыг тогтоох зорилгоор дуу чимээ гарган өдөөх, зориуд ойртох, зулзага, сэг зэм, хоол тэжээлийн эх үүсвэрт хүрэхгүй байх;

6.8. Байршлыг тогтоосон бол солбицол, цаг, ажиглалтын нөхцөл, хөдөлгөөний чиглэл, бусад эрсдэлийг холбогдох мэргэжлийн байгууллагад шуурхай мэдээлэх;

6.9. Араатан амьтан хоол тэжээлийн эх үүсвэр, сэг зэмийн ойролцоо байгаа бол тухайн газарт ойртохгүй, хүмүүсийг аюулгүй зайд гаргах арга хэмжээ авах, аюулгүй байдлаа хангах талаар сэрэмжлүүлэг өгөх;

6.10. Араатан амьтан хүн амын суурьшлын бүсээс байгалийн орчин руу буцах боломжтой нөхцөл байвал түүний хөдөлгөөнд шаардлагагүйгээр саад учруулахгүй байх;

6.11. Аюулгүй байдлаа хангах боломжгүй, араатан амьтантай ойртох эрсдэл өндөр нөхцөлд ажиллагааг түр зогсоох;

6.12. Эрэн хайх ажиллагаанд дрон, дулаан мэдрэгчтэй камер, дуран зэргийг ашиглаж аюулгүй байдлаа хангах;

6.13. “Эрэн хайх, аврах ажиллагааг зохион байгуулах нийтлэг журам”-ын 5.2.1. аврагчийн эрх:

е). Араатан амьтан дайрах, болзошгүй тохиолдолд өөрийгөө болон бусдыг хамгаалах тусгай хэрэгсэл (галт зэвсэг, хуйтай хутга, нулимс асгаруулагч, дуу чимээ үүсгэгч, дохио өгөгч)-ийг ашиглах.

ё). Энэ журмын 5.2.1-ийн “е”-д заасан нөхцөл байдлын үед холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу байгууллагын эзэмшлийн галт зэвсгийг эзэмших, ашиглах, хадгалах, аюулгүй ажиллагааны сургалтад хамрагдсан зохих зөвшөөрөлтэй, тусгай томилгоот онцгой байдлын байгууллагын алба хаагч байна.

Долоо. Аюулгүй байдал, хориглох зүйл

7.1. Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагч араатан амьтантай холбоотой ажиллагаанд оролцохдоо мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллах бөгөөд

ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүн, холбоо зохион байгуулалт, буцах чиглэл, тусламж дуудах дарааллыг урьдчилан тохирсон байна.

7.2. Мэргэжлийн байгууллагаас араатан амьтантай ажиллах талаар зөвлөгөө авах, үүсэх эрсдэлийг тасралтгүй үнэлэх, аюул нэмэгдсэн үед ажиллагааг өөрчлөх, түр зогсоох шийдвэр гаргана.

7.3. Дараах үйлдлийг хориглоно:

7.3.1. араатан амьтныг мэргэжлийн байгууллагын шийдвэргүйгээр мөрдөх, хөөх, өдөөх;

7.3.2. зулзага, үүр, сэг зэм, хоол тэжээлийн эх үүсвэрт ойртох;

7.3.3. эрх хэмжээ, тусгай сургалтад хамрагдаагүйгээр араатан амьтныг барих, мэдээ алдуулах, унтуулах, буудах зэрэг оролдлого хийх;

7.3.4. хүний амь насанд шууд аюул учраагүй нөхцөлд өөрийн санаачилгаар амьтныг гэмтээх, устгах арга хэмжээ авах;

7.3.5. араатан амьтны байршил, дайралтын мэдээллийг баталгаажуулаагүй байхад олон нийтэд төөрөгдүүлсэн мэдээлэл түгээх;

7.3.6. гэмтсэн хүний байдал, нотлох баримт, ослын нөхцөлтэй холбоотой мэдээллийг олон нийт, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, цахим орчинд тараах.

7.3.7. Иргэдийг араатан амьтан харахаар олноор цуглуулах, зураг авах, бичлэг хийх, автомашинаар хөөх болон бусад байдлаар өдөөн хатгах;

7.3.8. Араатан амьтан ойр харсан тохиолдолд хашхирах, амьтныг өдөөх, чулуу болон эд зүйл шидэх, ойртох, зулзага руу хүрэх үйлдэл хийхгүй байх.

Найм. Ажиллагааг дуусгах, тайлагнах

8.1. Эрэн хайх, аврах ажиллагааг зохион байгуулах явцад араатан амьтан өөрөө дайжсан, хүний амь насанд учирсан шууд аюул арилсан, эсхүл ажиллагааг өөрчлөх шаардлага үүссэн үед эрх бүхий байгууллага дараагийн шийдвэр гаргана.

8.2. Ажиллагааг дуусгахын өмнө:

8.2.1. хүн хүч, техник хэрэгсэл, бие бүрэлдэхүүнийг бүртгэх;

8.2.2. гэмтсэн болон эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ шаардлагатай алба хаагчийг тогтоох;

8.2.3. ослын газар болон шаардлагатай бусад мэдээллийг холбогдох байгууллагад хүлээлгэн өгөх;

8.2.4. ажиллагааны дараалал, шийдвэр, илэрсэн зөрчлийг гэрэл зургаар баталгаажуулан тайлагнах;

8.3. Араатан амьтан хүн рүү дайрсан, хүн гэмтсэн, амь насаа алдсан эсхүл бусад ноцтой нөхцөл үүссэн тохиолдлыг холбогдох журмын дагуу бүртгэж, холбогдох байгууллагад мэдээлнэ.